

Jeg skal dernæst omtale Ændringsfor-
slaget Nr. 36 og Underændringsfor-
slaget dertil. Flere ærede Medlemmer have be-
brejdet os, at vi stillede os fjendtligt over-
for Friskolen, og at vi viste Mangel paa
Tillid til Befolkningen, naar vi ikke vilde
tillade Forældrene at bestemme, hvor deres
Børn skulle undervises. Ganske vist er det
jo Idealet, at Forældrene have det fulde
Ansvar, og heldigst var det jo, om Foræl-
drene følte dette Ansvar fuldt ud og sør-
gede for, at Børnene fik den Undervisning,
de skulde have. Jeg tvivler heller ikke om,
at de fleste Forældre føle dette Ansvar,
men man maa jo ogsaa have Evnen til at
kunne fyldestgøre Ansvaret, og der er jo
adskillige fattige Mennesker, der vel indse,
hvilken Fordel det vilde være for deres
Børn at faa en saa god Undervisning som
muligt, men som ikke kunne undvære den
Fortjeneste, Barnet kan opnaa ved at ar-
bejde for andre, og de tvinges derfor til
at lade Barnet forsømme Undervisningen.
Naar vi derfor ikke tro, at det gaar an at
lægge Ansvaret for, at Børnene faa den
nødvendige Undervisning, alene i Forældrenes
Haand, er det, fordi vi vide, hvorledes
det vil gaa i mange Tilfælde. Naar f. Eks.
en fattig Enke eller en Arbejder med
mange Børn staar overfor Spørgsmaalet om
at anbringe sit Barn i en Tyendeplads
eller i en Fabrik og derved opnaa en Ind-
tægt, der haardt tiltrænges i Hjemmet, og
som ikke vilde naas, hvis Barnet søger
Skolen til Stadighed, vil Hensynet til For-
tjenesten mange Gange faa dem til at lade
Barnet blive borte fra Skolen. De gøre det
sikkert mange Gange med tungt Hjerte,
men de gøre det, det have vi mange Gange
haft Lejlighed til at se. De maa saa lade
deres Børn søge Fabriksskoler, hvor der
gives en tarvelig Undervisning, der langt
fra kan staa Maal med den, der gives i den
offentlige Skole. Naar de gøre det, er det
selvfølgelig, fordi de, dersom de ikke ville
lade Børnene søge disse Skoler, ikke kunne
faa den Fortjeneste, der opnaas ved Bør-
nenes Arbejde i Fabrikkerne.

Der er her en Fare ved at udvikle
Friskolen alt for meget, idet det let vilde
blive Fabriksskoler, der bleve oprettede,
dersom denne Institution indførtes ogsaa
i Byerne i nogen nævneværdig Grad. Man
kunde naturligvis indsætte en Bestemmelse

om, at der ikke gaves Tilskud f. Eks. til
Fabriksskoler, men det vilde ikke have
megen Betydning, man vilde hurtigt kunne
omgaa den ved at lade en Lærer etablere
en Friskole, der fik Understøttelse af Fa-
brikken, samtidig med at den ogsaa
kunde faa Understøttelse af Staten i For-
hold til Børneantallet. Man kan forstaa,
at det vilde være en daarlig Tjeneste mod
de fattiges Børn, om man, naar Kommunerne
rundt omkring sørge for at udvikle
Kommunens Skolevæsen saaledes, at der
ydes en god og fyldig Undervisning, saa
ogsaa aabnede Adgang til Understøttelse
til dem, der ere interesserede i at udnytte
Børnenes Arbejdskraft og derfor oprette
Skoler, der kun give et Minimum af Un-
dervisning. Dette ønske vi ikke at med-
virke til, og derfra stammer vor Uvillie
mod Tilskud til Friskolerne.

Det ærede Medlem for Assens (Bernt-
sen) sagde for, at i Købstæderne var det
nærmest kun de fattiges Børn, der søge
Kommuneskolerne. Men enten kender det
ærede Medlem ikke de Forhold, han der
omtaler, eller ogsaa er det mindre paa-
lideligt, hvad han her har fremsat. Ud-
viklingen i Byerne er netop gaaet i Ret-
ning af, at Kommuneskolerne mere og
mere blive Almenskoler for alle Børn.
Det er et større og større Procental af
Børnene, der søger dem, og det er ganske
naturligt, da vi have gjort, hvad vi kunde
for at udvikle Kommuneskolerne til at
meddele en saa fyldig og god Undervisning
som muligt. I de fleste Købstæder er det
kun et meget lille Procental Børn, der
undervises i private Skoler, og vi ere sande-
lig ikke interesserede i at faa dette For-
hold forandret. Lad være, at de, der have
Raad til at betale i rigeligt Maal for deres
Børns Undervisning, sætte dem i private
Skoler, hvor Undervisningen er i alt Fald
lige saa fyldig, maaske fyldigere end i
Kommuneskolerne. Men lad os blive fri
for Skoler, der have til Opgave at blive
en Station nedenfor Kommuneskolen, en
Art Fattigskoler, hvor man giver en endnu
daarligere Undervisning, blot for at der
kan skaffes Tid til, at Børnene kunne be-
nyttes enten ved industrielt Arbejde eller
i Bypladser og lignende.

Det ærede Medlem for Assens (Bernt-
sen) sagde ogsaa, at man skulde ikke tvinge